

LES 5

#FeedTheFuture

Duur	'50
Vakken	Cultuurbeschouwing Economie MAVO Sociale wetenschappen Actief burgerschap Mens & Samenleving PAV
Doelstellingen	
Lesdoelstellingen	<p>De leerlingen leren over de verschillende niveaus van engagement in wereldburgerschap. Ze maken kennis met welke impact je kan hebben met de verschillende vormen van engagement. De leerlingen zijn zich bewust over de uitdagingen voor een duurzaam voedingsbeleid in hun eigen context, in België en op school.</p> <p>De leerlingen ontwikkelen een onderzoekende en actiegerichte visie, die de basis vormt voor structurele duurzame ontwikkeling.</p> <p>De leerlingen kunnen de niveaus van ondernemerschap toepassen op de voedselomgeving op school.</p>
Vakoverschrijdende eindtermen	Gemeenschappelijke Stam <ul style="list-style-type: none"> • 1 brengen belangrijke elementen van communicatief handelen in de praktijk

	<ul style="list-style-type: none"> • 2 kunnen originele ideeën en oplossingen ontwikkelen en uitvoeren • 12 zijn bekwaam om alternatieven af te wegen en een bewuste keuze te maken • 16 houden rekening met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld. • 19 dragen actief bij tot het realiseren van gemeenschappelijke doelen • 20 nemen verantwoordelijkheid op voor het eigen handelen, in relaties met anderen en in de samenleving. <p>Cotext 1: lichamelijke gezondheid en veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 Maken gezonde keuzes in hun dagelijkse voeding <p>Context 4 omgeving en duurzame ontwikkeling – systeemdenken</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 participeren aan milieubeleid en -zorg op school • 2 herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid. • 3 zoeken naar mogelijkheden om zelf duurzaam gebruik te maken van ruimte, grondstoffen, goederen, energie en vervoermiddelen • 4 zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren
--	--

	Context 5 politiek-jurdische samenleving <ul style="list-style-type: none"> • 1 geven aan hoe zij kunnen deelnemen aan besluitvorming in en opbouw van de samenleving • 2 passen inspraak, participatie en besluitvorming toe in reële schoolse situaties • Context 6 socio-economische samenleving • 3 zetten zich in voor de verbetering van het welzijn en de welvaart in de wereld
Praktische info	
Werkvormen	Klasgesprek, brainstorm, groepswork
Materiaal	Projectplan / brainstormblad
Bijlagen	- Bijlage 5.1 Brainstormblad

Duiding voor de leerkracht

YOUCA en Rikolto zetten in op de kracht van jongeren. Deze laatste les wil hen dan ook inzicht geven over hoe ze zelf mee deel kunnen zijn van de maatschappelijk verandering, startend met het voedselbeleid op school. De les focust op maatschappelijk engagement om inzicht te geven over hoe zij zelf hun steentje kunnen bijdragen aan een meer duurzaam voedselbeleid en zo zelfs hun stempel kunnen zetten in de klimaattransitie. Met de les willen we jongeren, jouw leerlingen, dan ook eigenaarschap geven over hoe hun school deelneemt aan de oplossingen voor de klimaatverandering en de wereldwijde ongelijkheid.

*"We all have the ability to make this world a better place.
We can start with small steps, one day at a time."*

Ieder persoon toont engagement op een andere manier. Niet iedereen kan of moet een ondernemer zijn in de klassieke betekenis van het woord: een bedrijf hebben. Je kunt een actieve wereldburger zijn en engagement tonen op een heel ander niveau.

Je hebt de meest geëngageerde mensen ondernemers, zij die effectief al hun energie steken in een hoger doel en bijvoorbeeld een bedrijf oprichten. Je hebt de actieve mensen, die deelnemen aan een of meerdere acties. Je hebt die mensen die overtuigd zijn geraakt en hun gedrag veranderen bijvoorbeeld door te kiezen voor een duurzamere maaltijd. Ten slotte heb je de 'Ah momenten' bij mensen die door het doorsijpelen van informatie beseffen wat voor impact een bepaalde keuze heeft, in dit geval de impact van voedingskeuzes.

Engagement/ondernemerschap/wereldburgerschap kan verschillende vormen aannemen. Onze jongeren uit Oeganda, Burkina Faso en Ecuador maken klimaatimpact concreet door zelf een duurzaam voedingsbedrijfje op te starten, zo zorgen ze mee voor duurzame voeding in hun gemeenschap en zorgen ze tegelijkertijd dat mensen in hun omgeving sterker staan tegen de uitdagingen die de klimaatverandering teweegbrengt. Bijvoorbeeld Bénédicte uit Ouagadougou die een duurzame aardbeien boerderij wilde opstarten, ze wist niet goed hoe en Generation Food ondersteunde haar, haar droom waar te maken: *"Ik wilde een cultuur creëren die de natuur respecteert en mensen voorziet van gezond eten."* Ons Westerse eetpatroon heeft een immense impact op de maatschappij. Ook hier kunnen we aan de slag gaan met ons dieet, dat start in onze directe omgeving, bijvoorbeeld op school.

In deze les pakken je daarom de koe bij de horens en exploreren de verschillende vormen van engagementen. We wakkeren het ondernemerschap bij de jongeren aan. De jongeren worden gestimuleerd om in actie te schieten op de eigen school door na te denken over hun directe voedselomgeving en wie weet zelf deze omgeving aan te pakken.

Opbouw les

- 1) De les start met een inleiding op engageren.
- 2) Vervolgens bekijken je de verschillende niveaus van engagement.
- 3) Nadien kijk je met de leerlingen naar de huidige schoolsituatie.
- 4) Je gaat met de leerlingen 'backcasten'. Van droom naar realiteit.
- 5) De leerlingen eindigen met het uitdenken van hun eigen engagement rond voeding op school.

Inleiding: wat is engageren?

Duur: 5'

Met dit deel willen de leerlingen zelf doen inzien dat er verschillende niveaus van engagement zijn en dat het niet uitmaakt in welke mate je je engageert.

Discussievragen:

- **Wat versta jij onder engagement?**
- **Kan je verschillende niveaus van engagement opnoemen?**

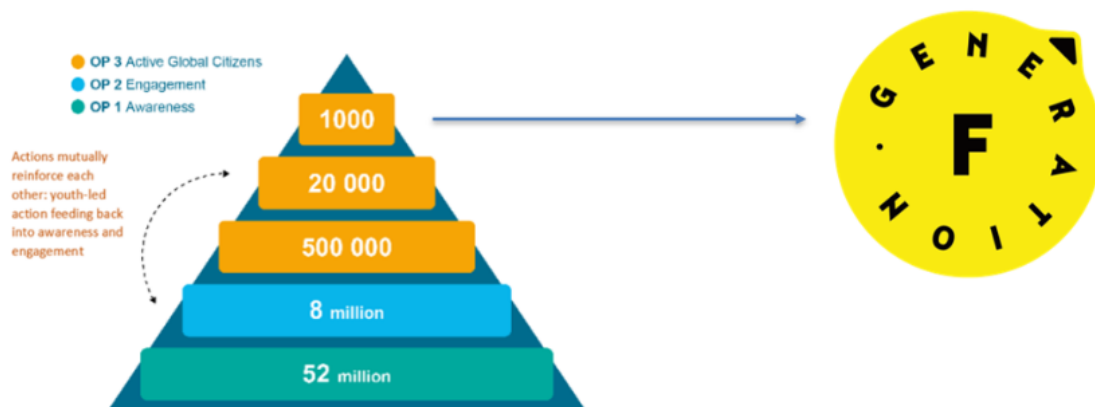
Verschillende niveaus van engagement

Na hier even van gedachten te hebben gewisseld, leg je aan de hand van onderstaand voorbeeld de verschillende niveaus van engagement uit.

Als voorbeeld kan je het filmpje van Xiye Bastida laten zien. Zij is een Mexicaanse klimaatactivist, een leidende stem voor de zichtbaarheid van inheemse en immigranten in klimaatactivisme. Wat Xiye doet is niet de norm als je je wil engageren. Zoals gezegd: er zijn verschillende vormen en intensiteiten van engagement. Verschillende niveaus die elkaar aanvullen. Dit kan je aantonen met volgend voorbeeld:

We hebben 65 210 miljoen jongeren die zich in verschillende mate willen inzetten op het vlak van gezonde en duurzame voeding op school. In de punt van de piramide zitten de 1 000 jongeren die zich volledig smijten. Zij starten voedingsbedrijven die het eten op school naar een hoger niveau tillen. Zij zorgen voor een duurzamer, gezonder aanbod dat qua smaak niet moet onderdoen, integendeel. Ze zijn de meest actieve wereldburgers, de changemakers die springen. Dan volgen 20 000 actieve jongeren. Ze bedenken acties en zetten deze op school op. 500 000 jongeren nemen deel aan een concrete actie, zoals een klimaatbetoging of de YOUCA actie-dag! 8 miljoen jongeren gaan mee in het vernieuwde aanbod op school en kiezen voor de gezonde en duurzame optie. Ten slotte 52 miljoen mensen, de jongeren, hun ouders, de broers en zussen,...beseffen door het doorgeven en doorsijpelen van informatie dat er een grote impact verbonden zit aan je menukeuze.

De verschillende lagen versterken elkaar: door jongeren geleide acties voeren, eerst figuurlijk, bewustwording en engagement. Vervolgens letterlijk door het stap voor stap veranderen van ons menu.

Met Generation Food zet Rikolto in op de top van de piramide: “de smijter”. In deze les wakkeren we het vuur van de jongeren aan “Be the change!”.

De menucommissie: breng de huidige situatie in kaart

Duur: 5'

De school is de plek waar je veel tijd doorbengt. Je beseft dit niet altijd, maar je hebt veel invloed op het vormgeven van deze plek. Wat is de status quo en wat is de gewenste situatie? Hoe geraak je van het ene naar het andere?

Het onderwerp is de voeding op school. Uitdagingen omtrent voeding op school en inspiratie vind je op de website van [GoodFood@School](https://www.goodfoodatschool.be/nl/nieuws/get-wasted-breidt-zijn-aanbod-uit).
(<https://www.goodfoodatschool.be/nl/nieuws/get-wasted-breidt-zijn-aanbod-uit>)

Wat is de huidige stand van zaken? Zijn er geschreven of ongeschreven wetten rond voeding op school?

Vooraleer we het over de gewenste situatie gaan hebben, brengen we de huidige situatie in kaart. Doe dit via een klasgesprek.

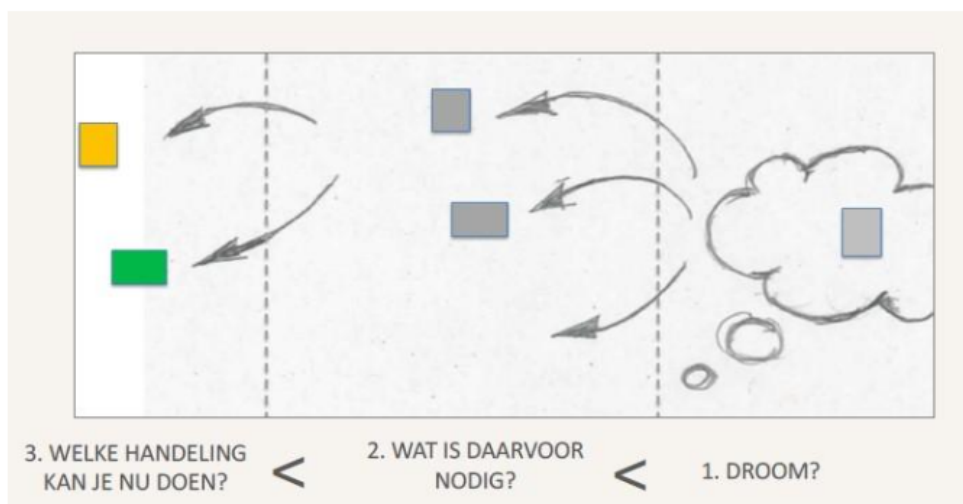
Van droom naar realiteit

Duur: 25'

Verdeel de klas in groepjes per 4.

Nu de huidige situatie vers zit ingebakken gaan we ‘backcasten’: van droom naar concrete actie.

“Backcasten is het terug redeneren. Vanuit een duurzame langetermijnvisie of een droom ga je terugdenken wat daarvoor nodig is op middellange termijn, om uiteindelijk te onderzoeken wat je nu concreet kan doen. Het helpt om ‘nu’ handelingen te ondernemen die bijdragen tot een duurzamer resultaat op lange termijn.” (bron: edoschool.be)

Bron: edoschool.be

Droomvraag

Duur: 10'

Hoe ziet jouw ideale duurzame en gezonde voedselomgeving in en rond de school er uit?

Hulpvragen:

- Wat kan je in en rond de school kopen?
- Tussendoortjes/lunch/warme maaltijden...
- Komt voeding meer of minder aan bod tijdens de les?
- Wat krijg je mee van thuis?
- Welke vaardigheden zou je willen leren?

Wat is nodig om die droom te realiseren?

Hulpvragen:

- Wie moet je daarbij betrekken?
- Wat zijn de voorwaarden?
- Hoe overtuig je je medeleerlingen/ouders/leerkrachten/cateraar/...
- Hoe maak je het betaalbaar?
- Wat zou je handeling/actie kan je op korte termijn organiseren/realiseren?

Be the change!

Duur: 15'

Op basis van het voorgaande gaan de leerlingen een concrete actie uitwerken op school. Dit kan een kleine of grote stap zijn om richting het droomscenario te gaan. In het creatieve proces zullen ook de verschillende niveaus van engagement naar boven komen. Het een is niet beter dan het ander. Soms is een kleine stap veel effectiever /duurzamer dan een megalomaan project.

Voorbeelden : richt een menucommissie op om samen met de cateraars en de school de menu's te bespreken en aanpassingen door te voeren. Ga voedselverspilling tegen door afvalmetingen te organiseren. Onderzoek de mogelijkheden voor de oprichting van een schoolmoestuin,...

Het plan wordt uitgewerkt aan de hand van het brainstormplan. (bijlage 5.1)

Gebruik hiervoor het brainstormplan. Het plan bevat volgende onderdelen.

- Projectplan: naam van het project
- Meerwaarde: ons idee is belangrijk omdat
- Gasten: ons idee is bedoeld voor
- Menu: ons idee ziet er als volgt uit
- Koks/partners die trekken en het team achter ons idee
- Locatie: ons idee wordt hier gerealiseerd
- Boodschappenlijst: wat we nog nodig hebben om ons idee verder uit te voeren
- Timing: ons idee voeren we uit als volgt:
- Aandachtspunt

Deze moeten niet in een bepaalde volgorde worden ingevuld. Soms weet je al wie je wil betrekken, maar nog niet de inhoud van het project.

Vervolgens lever je je de opdracht in bij je leerkracht. Bekijk samen hoe de ideeën omgezet kunnen worden naar de realiteit. Hulp nodig? Bij Rikolto ondersteunen we je daar graag bij: Myrthe.peijnenborg@rikolto.org